

CES
COOPERATIVISMO E ECONOMÍA SOCIAL
Núm. 38 (2015-2016), páxs. 305-311
ISSN: 1130-2682

ACORDO DE LIQUIDACIÓN DE BAIXA DUN SOCIO
NUNHA COOPERATIVA AGRARIA. RÉXIME DE
IMPUTACIÓN DE PERDAS SEGUNDO OS TIPOS DE
SOCIOS. COMENTARIO Á SENTENZA 37/2015 DA SECC. 1ª
DA SALA DO CIVIL E PENAL, DO TRIBUNAL SUPERIOR
DE XUSTIZA DE CATALUÑA DE 25 DE MAIO DO 2015

*LIQUIDATION AGREEMENT IN CASE OF COOPERATIVE
MEMBERSHIP TERMINATION: LOSS ALLOCATION SCHEME.
ANNOTATION OF THE JUDGMENT OF THE SUPERIOR COURT
OF JUSTICE OF THE CATALUÑA (CIVIL AND CRIMINAL
DIVISION), N.37/2015 (SECTION 1), OF MAY 25.TH*

ISABEL SÁNCHEZ CABANELAS¹

¹ Avogada do Ilustre Colexio de Avogados de Santiago de Compostela. Dirección de correo electrónico: isabel.cabanelas@gmail.com.

O obxecto deste comentario é a sentenza 37/2015 da Sección 1ª da Sala do Civil e Penal, do Tribunal Superior de Xustiza de Cataluña do 25 de maio, no recurso de infracción procesal e casación número 83/2014, interposto contra a sentenza ditada pola Sección Segunda da Audiencia Provincial de Lleida de 7 de maio de 2014, rolo de apelación núm. 405/2013.

O recurso extraordinario por infracción procesal fundamentouse nun único motivo, a vulneración do artigo 469.1 da L.E.C., por terlle denegado “*indebidamente*” ao recurrente cinco probas documentais solicitadas, tanto en primeira instancia como en apelación. Dita probas documentais pretendían acreditar que o acordo de baixa na cooperativa adoptado polo Consello Reitor o 27 de xuño do 2007 foi acordado en fraude de lei e con abuso de dereito. Negativa que provocou, segundo o recurrente, unha situación de absoluta indefensión ao socio causante da baixa.

O recurso de casación fundamentouse tamén nun único motivo, a infracción do artigo 67.4 da Lei 18/2002, de 5 de xullo, de Cooperativas de Cataluña, sobre a imputación das perdas da cooperativa aos socios. O recurrente sostíña que o réxime de imputación de perdas debía ser igual para todos os socios, con independencia de tartarse de socios en activo ou socios que tivesen causado baixa na cooperativa e debía limitarse ás aportacións destes ao capital social.

I ANTECEDENTES

COPAGA, S.C.C.L., é unha cooperativa agraria catalana que, debido á súa situación económica, acordou na Asemblea Xeral do 21 de novembro do 2000 imputar as perdas do exercicio 1999 e do primeiro semestre do 2000 con cargo a eventuais resultados positivos de exercicios futuros. Neste acordo estableceuse igualmente que os socios que causasen baixa neste periodo deberían facer fronte ao pago das perdas sociais en proporción a súa actividade cooperativizada. Durante os anos 2001 e 2002 a cooperativa non tivo resultados positivos, polo que nas Asembleas do 31 de outubro do 2002 e na do 30 de xuño do 2003 acordouse novamente imputar, respectivamente, as perdas dos exercicios 2001 e 2002 con cargo a posibles resultados positivos de exercicios futuros. Chegado o ano 2002, COPAGA declarouse en suspensión de pagos.

D. Cirilo, era socio de COPAGA ata que o Consello Reitor acordou, o 27 de xuño do 2007, a súa baixa e procedeu, unha vez pechado o exercicio económico, a aprobar a súa liquidación mediante acordo do 23 de xullo do 2008.

No acordo de liquidación de baixa do 23 de xullo do 2008 imputáronse a D. Cirilo, en proporción á súa actividade cooperativizada, as perdas de COPAGA que ascendían a 21.644,17 euros.

COPAGA, en xaneiro do 2008 vendeu activos da cooperativa a unha empresa holandesa, NUTRECO. Co capital obtido da venda dos activos, COPAGA pagou aos acreedores inmersos no procedemento de suspensión de pagos.

D. Cirilo non impugnou ningún dos acordos da Asemblea Xeral citados, nin tampouco os do Consello Reitor de baixa e liquidación pero, a *sensu contrario*, tampouco abonou voluntariamente á cooperativa o importe da débeda que tiña con ela a consecuencia da súa baixa como socio.

COPAGA presentou ante o Xuzgado do Mercantil de Lleida unha demanda de xuízo ordinario contra D. Cirilo, en reclamación de 21.644,17 euros pola liquidación da baixa do demandado na cooperativa. D. Cirilo opúxose e presentou demanda reconvenicional reclamando a COPAGA a cantidade de 9.364,81 euros en concepto de liquidación pola súa baixa na cooperativa.

O Xuzgado de Primeira instancia núm. 6 de Lleida ditou sentenza o 2 de maio do 2013 na que estimou a demanda presentada por COPAGA SCCL contra D. Cirilo e, en consecuencia, condenou ao demandado a pagar á actora a suma de 21.644,17 euros máis os intereses legais, desestimando, á súa vez, a demanda reconvenicional presentada por D. Cirilo.

Contra esta sentenza, o demandado presentou recurso de apelación na Sección 2ª da Audiencia Provincial de Lleida. Esta, posteriormente, ditiaría sentenza o 7 de maio de 2014 desestimando o mencionado recurso e, consecuentemente, confirmando a sentenza apelada.

Contra a sentenza de apelación, D. Cirilo interpuxo recurso extraordinario por infracción procesal e recurso de casación ante a Sección 1ª da Sala do Civil e Penal do Tribunal Superior de Xustiza de Cataluña. Este, o 25 de maio do 2015, ditou sentenza número 37/2015 declarando desestimado plenamente o primeiro dos recursos pero aceptando parcialmente o segundo. Consecuentemente, D. Cirilo é condenado a abonar á cooperativa a cantidade de 7.163,02 euros en concepto de liquidación pola baixa.

2 COMENTARIO

O conflito de intereses que da pé a esta resolución trae a súa causa no acordo do Consello Reitor de 23 de xullo do 2008, no que se aprobou a liquidación económica correspondente á baixa na cooperativa de D. Cirilo. O importe da liquidación ascendeu a 21.644,17 euros en favor da cooperativa. Para o cálculo do importe da liquidación, a cooperativa tivo en conta as débedas que arrastraba COPAGA ata o peche do exercicio do ano 2007, imputando a D. Cirilo a cantidade correspondente en proporción á súa actividade na cooperativa.

Este acordo de liquidación non foi impugnado polo socio. Aínda así, cando COPAGA interpuxo unha demanda para que D. Cirilo abonase o importe ade-

bedado, este oporse á demanda alegando que o cálculo da liquidación fíxose en fraude de lei e abuso de dereito na medida na que a cooperativa non tivo en conta para practicalo dous factores:

- 1 Que no cálculo non se descontou da débeda do socio coa cooperativa a “plusvalía” obtida pola venda no ano 2008 de activos de COPAGA a unha entidade holandesa.
- 2 Que os socios responden das débedas sociais ata as súas aportacións ao capital social.

Para acreditar a existencia da “plusvalía” obtida da venda de activos no ano 2008, D. Cirilo solicitou, tanto en primeira instancia como en apelación, a práctica dunha serie de probas documentais que lle foron denegadas en ambas instancias por consideralas impertinentes e innecesarias. Esta negativa fixo que D. Cirilo interpuxese recurso extraordinario por infracción procesal ao amparo do artigo 469.1.3º da LEC, alegando indefensión.

O Tribunal Superior de Xustiza catalán rechazou novamente o recurso extraordinario por infracción procesal. Este entende que, conforme á xurisprudencia do Tribunal Supremo, D. Cirilo debería ter acreditado que a proba denegada era decisiva para cambiar o sentido do fallo, algo que non fixo. No procedemento quedou probado, en virtude da proba efectivamente practicada, que a venda de activos da cooperativa non supuxo “beneficios ou plusvalías”. Antes ben, quedou acreditado que o que se obtivo coa venda foi imputado ao pago das débedas cos acredores identificados no proceso de suspensión de pagos declarado no ano 2002, en virtude dos acordos alcanzados nel. En definitiva, a proba documental denegada non foi decisiva en termos de defensa polo que a súa denegación non puido causar indefensión.

Do exposto anteriormente pódese concluir que non procede, pois, descontar a “plusvalía” obtida pola venda de activos do importe da liquidación da baixa de D. Cirilo porque dita plusvalía nunca existiu.

O segundo elemento no que discrepan o socio e a cooperativa para o cálculo do importe a liquidar a causa da baixa é o límite ata o que responden os socios polas débedas sociais. Esta discrepancia motiva a interposición do recurso de casación fundamentado na infracción do artigo 67.4 da Lei 18/2002, de 5 de xullo, de Cooperativas de Cataluña. Entende D. Cirilo que segundo a Lei catalana de cooperativas a imputación de perdas da cooperativa aos socios está sempre limitada ás aportacións destes ao capital social, con independencia de que se trate de socios en activo ou socios que causen baixa (art 67.4). En sentido contrario, entende COPAGA que o artigo 20 da Lei catalana cando fala dos efectos económicos da baixa dun socio, non establece límite algún á súa responsabilidade sendo, polo tanto, irrelevante a súa aportación ao capital social.

O Tribunal Superior de Xustiza catalán deu resposta a este conflito na sua sentenza número 71/2014, de 6 de novembro cando afirmou que: *“Se plantea ahora si el régimen de responsabilidad es el mismo para los socios que se dan de baja en la Cooperativa ya que según antes hemos visto la sentencia de apelación considera que el artículo 67 de la Ley 18/2002, sólo se aplicaría a los socios que permanecen en la Cooperativa mientras que para los socios que se dan de baja su responsabilidad sería ilimitada por no venir restringida en el art.20 de la Ley.*

La ley 18/2002, de Cooperativas de Cataluña, regula como un derecho inquestionable del socio el darse de baja en la Cooperativa y recibir el reembolso de sus aportaciones al capital social... Ello sentado, no puede olvidarse que el principio de igualdad es también esencial en el cooperativismo e implica que los socios deben ser tratados en la Cooperativa de forma igualitaria. Por tanto, para que pudiese derivarse un régimen de responsabilidad distinto de los socios que permanecen en la Cooperativa en relación a los socios que causan baja, debería existir una previsión legal expresa sobre la base de una causa jurídica razonable, que esta Sala no advierte y que, además podría hacer disuasoria la salida de la cooperativa por parte del socio. Así lo entendió esta la Sala en la STSJC de 16-9-2002, cuando indicó que el régimen de responsabilidad debía ser igual tanto si el socio estaba en activo como si causaba baja... Los socios que permanecen en la entidad pueden enjugar las pérdidas con deducciones de los fondos de reserva o mediante compensaciones con eventuales excedentes sin afectación de sus aportaciones sociales, pero si ello no es posible, su responsabilidad –como hemos visto– queda limitada a sus aportaciones al capital. En el caso de los socios que se dan de baja no es posible que amorticen las pérdidas con excedentes futuros a los que no van a tener derecho por no pertenecer ya a la Cooperativa razón por la cual deben enjugar estas pérdidas directamente con sus aportaciones sociales, pero no por encima de éstas. De este modo hay que poner en relación el art. 20 antes transcrito cuando se trata de los efectos económicos de la baja del socio con lo dispuesto con carácter general en el art. 67.4, del mismo texto en orden a la imputación de pérdidas”.

Polo tanto, tendo en conta que as circunstancias que motivaron a sentenza obxecto de comentario e a sentenza transcrita son moi similares, debe entenderse que a imputación de perdas a D. Cirilo debeu realizarse coas mesmas limitacións coma se se tratase dun socio en activo, é dicir, D. Cirilo responderá das débedas sociais en proporción á súa actividade na cooperativa e sempre limitada ao importe das suas aportacións ao capital social.

Serán, pois, dous principios básicos que rixen no ámbito cooperativo os que fundamenten esta decisión:

- 1 O principio de igualdade, que, como o propio nome indica, supón que os socios en activo e os que causen baixa serán tratados por igual.

- 2 O principio de portas abertas, que supón un réximen de libre adhesión e baixa voluntaria dos socios sen que exista unha causa que o motive.

En conclusión, a liquidación que procede efectuar imputará a D. Cirilo as perdas dos exercicios 1999, 2001 e 2002 sen descontar “plusvalías” que non existen e ata o límite das aportación efectuadas por este ao capital social.